

AZ ÁTÍRT BATTONYAI és ÚJABB GYŰRŰFELIRATOK

A Battonyai gyűrűfeliratról készített korábbi írásaim¹ még nem az *ómagyar rovásjelek* és az *írásrendszer szabályai*, nem az egy és kéthangú egy-szótagú gyökhangok hangzósítása szerint készültek (nem voltak ismeretek).

A battonyai Árpád-kori gyűrű rovásfelirata.

A gyűrű 2024. évi legújabb ismeretek szerinti átírását a „Javitottam Csallány Dezsőét és az enyémet.” című íráshoz² készítettem el (az ottani jelölések szerint) oly módon, hogy az (kisebb módosítással) különállóan is felhasználható legyen, lásd alább.

Csallány Dezső: A nagyszentmiklósi rovásfeliratok és a battonyai Árpád-kori rovásírásos gyűrű kapcsolatai című írásában³ tárgyalta ezt a rovásfeliratos bronz gyűrűt.

Írásából ismétlő »...« jelek közt forrásként átveszem az előzményét, a lelet leíró ismertetését, a vonatkozó közlését és felhasználom képeit. Olvasatát, megfejtését *dőlten* megismétlem és megadom a hozzá fűzött (kivonatolt) magyarázatát. Olvasata után (kisebb betűmérettel) megadom előző írásom olvasatát (levezetését lásd az 1. jegyzetben) és némely esetben a hozzáfűzött magyarázatomat is.

»A rovásírásos bronz gyűrűt Battonyán Mag István telkén földelhordás utáni [domb lábánál] találták. A domb alól előkerült tömegsír, lovassír csontanyagán olyan sérülések voltak láthatók, amelyek az 1242. évi tatárjárás mészárlásaira emlékeztetnek. A lovassír férfi csontvázának koponyájába vasnyílhegy volt befűrődve.⁽¹²⁾ A gyűrű Frech's Miklós volt battonyai lakos tulajdona. Mintegy 14 évvel ezelőtt foglalkoztam a battonyai pecsétgyűrű rovásfeliratával, azonban az akkori ismeretem nem tette lehetővé a szöveg megnyugtató megoldását.⁽¹⁾ A megfejtési kísérletem a következő volt:

$$D^2 / \ddot{a} / n^1 / a / \dot{s} b^2 / \ddot{o} / t^2 / \ddot{u} / g^2 n^1 / a / s^2 / e / t^2 / e / g^2 / \ddot{o} / k \ddot{u}$$

Hozzászólt a megfejtési kísérlethez Franz Alheim.⁽²⁾ Nem fogadta el a megoldásomat és a következő téves olvasatot adta:

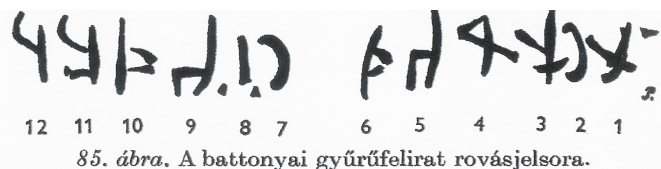
$${}^2r - {}^1n\dot{s} - {}^2b^2t^2g - o - {}^2s^2t^2g - {}^2k\ddot{u}n = \ddot{u}r\ n\ddot{o}\ \ddot{b}\ddot{u}t\ddot{u}g\ o\ \ddot{i}\ \ddot{s}t\ddot{a}g\ddot{u}\ k\ddot{u}n.$$

A hazai kutatás alapját képező nagyszentmiklósi rovásjelek, amelyeket én is alapul vettem (*i. m. 1. kép*) többségükben téves hangértékűek, szövegmegfejtésükben pedig teljesen hibásak voltak.⁽³⁾

A székely–magyar rovásírás veláris vonatkozásait sem ismertük, pedig a török ábécék betűiket mély hangokkal jelölik.⁽⁴⁾ A kumari rovásfeliratok 1955-ben még publikálatlanok voltak.⁽⁵⁾

A nagyszentmiklósi aranykincs rovásfeliratait pedig nem régen sikerül tisztáznom.⁽⁶⁾ A battonyai felirat a nagyszentmiklósi és a székely rovásírással nem azonos, de módszertani szempontból

figyelembe kellett vennem a nagyszentmiklósi ábécét, más feliratokkal való összefüggéseket és nem kizárólagosan, mereven, az Orhon–Jenyiszej türk írásrendszerének jeleit. A battonyai felirat átírása:

A gyűrű képe és feliratának helyes olvasata:

$${}^2d^1n\ \dot{i}\dot{s}\ {}^2b\ {}^2k^o\ p^1n.\ {}^2s.\ {}^2k^o\ p^1r\ddot{i}.$$

$$D/\ddot{a}/n\ddot{a}\dot{s}-b/\ddot{a}/q\text{-}pan\text{-}\ddot{a}s\text{-}q\ddot{a}p\ / \ddot{a}/r\ddot{i} = D\acute{e}nes\text{-}b\acute{e}g\text{-}p\acute{a}n\ \textit{es}\ k\acute{e}ber\ddot{i},$$

A továbbiakban levezeti, hogy a „Dénes-bég pán” olvasatot „lehetőnek” tartja. Valószínűsíti és igazolja is Dénes bán létezését forrásadatokból és magyarázattal szolgál a két utolsó szó értelmére.

1. Delibeli József: *Battonyai nászék gyűrű*. www.leventevezer.extra.hu/Battonya.pdf (2014. II. n. év)

federatio.org/mi_per/Mikes_International_0415.pdf 2015, (XV. évf. 4. szám) 60–63.

2. <https://www.leventevezer.extra.hu/Javitottam.pdf>

3. http://epa.oszk.hu/01600/01614/00008/pdf/nyjame_11_1968_089-094.pdf

...A battonyai Dénes-bég pán türk nemzetségű volt, mint ilyent állították a kábar = kéberi (gepida) néprész élére. A battonyai rovásírás is nagyrészt a türk / Orhon–Jeniszej / rovásírásrendszer képviseli... A Csanád nemzetség és rokonsága is török nyelvű volt, a kábarok ~ kéberek onogur-hun törzséhez tartozhatott... A kard szimbólum: hadvezérre emlékeztet.«

Már első meglátásom alkalmával is kétséggel fogadtam a „türksegedletes” olvasatot, hogy az egyértelműen székely–magyar rovásbetűket miért kell türk hangzókkal olvasni?

A 2013. évi átírásom:

A). változata: (Csallány elfogadott jeleit megkülönböztetve) a rovásjelek nagybetűvel, jobbról balra:

J-D N I-T A-D K GY N SZ K GY Ü-R T
 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

hangzósítva:

uJaDoN IT ADoK eGY NáSZéK GYÜRüT, azaz

Ujjadon(ujjadra) itt adok egy nászék gyűrűt.

(a korábbi -on, -en, -ön rag itt -ra, -re, -rá értelmű.)

B). variánsként egy másik megoldás:

Csallány az alsó és felső sor elválasztásában „egy hosszú, kétélű, keresztvassal ellátott” kardot látott. Én nem tartom kizártnak, hogy a „keresztvas” is rovásjel, méghozzá egy ötletesen felnagyított, mindkét sorra vonatkozó „J”(1j) rovásbetű! Ez esetben természetesen az 1. jel csakis -d- lehet.

Az így módosított olvasat balról jobbra:

u aDoN IT ADoK eGY
 ú J NáSZéK GYÜRüT

Ujjadon(ujjadra) itt adok egy új nászék gyűrűt.

Fel kell még hívnom a figyelmet egy apró, de lényeges momentumra. A vésnök a 7.-8.-9. jelek közé apró éket vésett. Valószínűnek tartom, hogy így szándékozta feltüntetni a hangrendi változást, hogy a mély hangrendű 'nász' szótag után magas hangrendű következik. Ezzel egyúttal megspórolt egy magánhangzó jelölést is. Nos, akkor bizonyosan rovásírást ismerő lehetett a gyűrű készítője vagy készíttetője!

Akár az A), akár a B) változatot választjuk a gyűrűfelirata érthetően, *hangrendileg is helyesen magyarul van írva!*

Valaki nászékként adta ezt a gyűrűt, hogy azt férfinék, vagy nőnek szánták-e, az ujj átmérő alapján lehetne eldönteni – erre vonatkozó adatot nem találtam –. De nem is ez a döntő. A döntő az, hogy aki adta és aki kapta valószínűleg ismerhették a felirat értelmét, esetleg azt tudták is olvasni!

Úgy gondolom, hogy a két olvasat közül nem kell választanunk, mert azonos értelmük más-más alkalomra vonatkozik. Az A). változat valószínű házassággal megpecsételt nász adomány. B). esetén a hangsúly a nagyságával is kiemelt *új* szón van. Ez vonatkozhat egy özvegyre, aki *új* nászékot kap, de vonatkozhat egy elhunyt hitvesre is, akivel e gyűrű adománnyal szándékoztak jelképesen a túlvilági, örökös *új* nászt megújítani. Ez utóbbi talán meghökkentő, de a gyűrű elnagyolt kidolgozása ezt egyértelművé tenné.

**

Nos a 2. jegyzetbeli írásba való beillesztés érdekébe én is elővettem a régít,¹ s az újabb ismeretek és jelölések alapján azt javítva átírtam. Egyszerűbb, ha először a karakterek hangértékét tisztázom és a javított betűsorokat adom meg. Csallány rovásjelét (*dölten*), a javítandó enyémet [...] zárójelben adom meg.

- Az 1. jele (²d), nálam [J-D]. Pontosabban a X (²d) karakter, melynek felső szára a J (²j/²l), az alsó rövid vonalú (²d) rész folytatása pedig a (²v) jel. Értő a (²J/²L-²D-²V) karakter.
- A 2. és 7. jel (¹n), nálam is N, de bejöhet az 'o' (o) jel \ + 1 + o (N-¹J-¹R) ligatúraként is.
- A 3. jele (³š), nálam most is helytálló a \ + † (²D-²T) ligatúra.
- A 4. (²b) ~ [A-D]. Most elfogadom a nagyalakú X B betűt, amely mellett még számíthatunk az o (n), † (a/á), † (¹j), † (²t) és < (¹d) jelre is. A változatokból (B-N-¹D) ligatúrát fogadom el.
- Az 5. és 9. azonos, (²k^o) jel az Orhon–Jeniszej vidék feliratain fordul elő, nálam is [K], de ez valójában az *ómagyar* † (²k) betűjel (eredeti alakját lásd a D 13. Majak-10 felirat felső sorának 13. N (²t-²k³) összevonásában), szára ívelt így az o (n) jellel az (N-²K) összevonása.
- A 6. és 10. ismétlődő, Nagyszentmiklóson a (p), én elfogadtam az (5.) jegyzet alapján az egyoldalú szkíta † [gy] jelet. Újból átnézve a karaktereket, el kell vetnem a GY-t, mert a mellékjelek nem párhuzamosak. Így 6. jel esetében a kisalakú < L-el az (L-N³), a 10.-nél az (L-SZ) ligatúrára gondolnék.

- A 8.-ra Csallány az (²s) jelet értelmezte, egyértelműen az SZ rovása.
- A 9. jel nála (²k^o), nálam is [K], ugyan hasonlít az 5.-re, de a jobb oldala most inkább J (²j/²l) alakú, így a (²J/²L-²K) ligatúra lesz.
- A 11. (¹r) jelet Csallány szerint az Orhon–Jenyiszej vidékén találjuk meg.” (?) (Még csak hasonlóra sem leltem.) Nálam helytelenül az — + ʎ [I/Ü-¹R] összevonást jelentette. Pontosítva a karaktert, az valójában a ʎ + J + ʎ (²T-¹J/¹L-N³) betűk sora.
- A 12. jel (*i*), nálam [²t], de helytállóbb most a -t- helyett az uo. alakú ʎ (²l)-l az (²L-N³).

Értelmeztem a kardmarkolat J (²j/²l) alakú keresztvasát és egyvonalas — (¹r) markolatát: (¹r-²j/²l) ligatúraként. Most bevonom a hosszú élű pengéjét is az — + J + — (¹R-²J/²L-¹R) összevonásába. A felirat 1–6. kép szerinti betűsorát külön kiemelem, mert arra több változat is előállhat, mint:

$$\begin{array}{cccccc} (^{2}J/^{2}L-^{2}D-^{2}V) & N & (^{2}D-^{2}T) & (B-N-^{1}D) & (N-^{2}K) & (L-N^{3}) \\ 1 & 2 & 3 & 4 & 5 & 6 \end{array}$$

a gyökhangok hangzósítva és mai nyelvünk szerint:

iJ/eD/Ve Nö/D/Tü Bá/N/aD Ne/Ki áL/Na, azaz „Ijedve nődtől bántad, neki állna” vagy
éL/D Vé/Ne/D/Tü Bá/N/aD Ne/KI áL/Na, azaz „Éld (át) vénedtől bántad, neki állna.”

Elfogadásra mégis egy másik változatot ajánlok, az alábbi betűsorról:

$$\begin{array}{cccccc} 1 & 2 & 3 & 4 & 5 & 6 \\ (^{2}J/^{2}L-^{2}D-^{2}V) & (N-^{1}J-^{1}R) & (^{2}D-^{2}T) & (^{1}B-N-^{1}D) & (N-^{2}K) & (L/N^{3}) \\ (^{1}R-^{1}J-^{1}R) & & & & & \\ N & SZ & (^{2}J/^{2}L-^{2}K) & (L-SZ) & (^{2}T-^{1}J/¹L-N^{3}) & (^{2}L-N^{3}) \\ 7 & 8 & 9 & 10 & 11 & 12 \end{array}$$

Az egy és kéthangú egy-szótagú gyökhangok hangzósítva:

$$\begin{array}{c} éL/D Vé/N Jo/Ra iD/öt Bá/N/aD Ne/Ki áL/Na \\ Ri/J uR \\ Ná/SZ üL/éK aL/uSZ Te Jo/N Le/N \end{array}$$

Mai nyelvünk szerint egy sorba írva:

Ríj úr éld vén, jóra időt bántad, neki állna nászt ülnék, aludj te jón lenn!

Láthatóan a gyűrűfelirat több értelemmel is hangzósító, nem kis gondot okozva az eredeti szándék szerinti szöveg megválasztásának.

Több szövegrész tömörsége és régisége miatt magyarázatra szorul:

Bá/Na/D a bán ige m. idő 2. sz. tárgyas ragozás **bántad**, az üL/éK felt. mód t. sz. 1. sz. **ülnék** vagy a. r. 1. sz. **ülnék**, az aL/uSZ ~ alussz ~ felsz. mód a. 2. sz. **aludj(ál)**. (Magyar igeragozó)

Az „**éld**”, éld át újra, a „**neki állna**” értelme: neki járna még, a „**jón**” inkább jól értelmű. A kard betűsorára megfelelő lenne a Ro/D Rá, **ród rá**, vésd rá is.

Nem gondolnám, hogy ezt a talán 8. századi gyűrűfelirat értelmét külön magyarázni kellene, hiszen azon elhunyt urát korholja asszonya, hogy tőle minden jót bánt, pedig neki még ma is járna nász, de te csak aludjál ott lent jól, vén uram. Azt gondolom e magyar gyűrűfelirat tömörségén, régiségén csak ámulhatunk.

A fordítás igazolja, hogy nem annyira nászi-, mint inkább halotti gyűrűadományról lehet szó, amit akár Dénes bán is kaphatott.

Foglalkozott a gyűrűvel (Csallány Dezsőnek az Arch. Ért. 82. (1958) 79–84 írása alapján) Harmatta János is: „Egy avar méltóságviselő pecsétgyűrűje” című írásában.⁴

Ebből kivonatossan:

»Ami a gyűrű korát illeti, semmi alapja sincs annak a feltevésnek, hogy a 13. századból származnék és a kunokkal állna kapcsolatban... Mészáros nyomán tévesen [kun] rovásírásnak tartotta... a pecsétgyűrűn a kard ábrázolás « egyáltalán nem mondható keleti örökségnek, besenyő vagy kun fegyverfajtának.»⁽⁹⁾

4. https://real.mtak.hu/169697/1/cut_AntikTanulmányok_30_1983_pp249_-_256.pdf

... A battonyai gyűrű olyan típust képvisel (írja Harmatta), amely az avar korban Közép-Ázsiától Bizáncig hatalmas területen ismert és elterjedt volt. E típus abból a gyűrűformából fejlődött ki, amely az ovális pecsétkövet rekesszé képzett gyűrűbe foglalta be... Drágakő hiánya miatt... a rekeszbe foglalt pecsétkövet később fémlappal helyettesítették... A közép-bizánci korban az ovális fémlap a gyűrűkarikával egybeolvadt... A bizánci gyűrűk ismeretében... e gyűrű korát a 8. századra tehetjük... Elméletileg elképzelhető lenne az is, hogy az avarok a pecsétgyűrűk használatát az iráni Közép-Ázsiában ismerték meg, s onnan hozták magukkal. [...]

Harmatta a gyűrű feliratának betűsorát (levezetését lásd ott) így adta meg:

1. sor ²k °m °š °nč °č ~ *Kümüş İnč Eči* ~ «Kümüş İnč Eči,
2. *tükäkü ayinči* ~ a tökéletes kincstárnok»

...Szerinte Pipin 796. évi hadjáratának célja a kagáni székhely és kincstár kirablása. Kezénfekvő, arra gondolni, hogy a kagáni kincstárnak a franciák által történt kirablása alkalmával *Kümüş İnč Eči* kincstárnok is elmenekült a Tiszántúlra.« (A gyűrű lelőhelyére.)

A gyűrű avar típusával egyetértek, de olvasatával nem. Olvasatom szolgáljon igazolásul arra, hogy nem ez az első olyan avar gyűrűfelirat, amelyet *magyarul* olvashatunk!

»Végül, előző írásomból megismétlem az interneten elérhető, más szerzők olvasatait.

- Nyíri Attila olvasata: Inti ész, inti a tör Dénes bánt: ő az idő.⁽⁷⁾

Friedrich Klára: A Battonyai Gyűrű megfejtései című írásából:⁽⁸⁾ (csak a megfejtések)

- Altheim, Franz türk nyelven: UR NOS BÜTÜG O ISTAGU KÜN (mellékjelek nélkül)
Magyarul: A sikerben sokáig bájosan (Jókívánság egy rabnőnek).
- Dr. Fodor Gábor: DéNeS BoToG TuRBéK aSZoN értelme: Dénes boldog, szerelmes egy asszonyba. Turbék= szerelmes.
- Friedrich Klára: BáNaToDBa SzeGéNY N.SZ. SzeGéNY OTTÓ
Magyarázat: ez egy emlékgyűrű, mellyel két személyre emlékezik a készítő vagy készítő, az N.SZ. névjelű és az Ottó nevű személyre.«

**

Újabb gyűrűfeliratok

A ²(Delibeli, 2024) írásomban az előbbivel együtt hét temetési gyűrűfeliratot ismertettem. Most azt aktuálisan folytatva, öt eddig ismeretlen publikálatlanról szólnék.

Numizmatikás lévén többször láttam olyan rovásíratos bronz gyűrűket, melyek elnagyolt, öntött kivitelük alapján még a sorja is rajtuk volt (temetési gyűrűk lehettek), sietősen egyszeri alkalomra készültek. Van lehetőségem bemutatni négy ilyent, melyek néhai gyűjtőtársam, Bujdosó Dénes tulajdonában voltak. Elmondása szerint régi pénzekkel együtt vette, lelőhelyük nem ismert. Fiam (Delibeli Gábor András) 2005.-ben készíthetett fényképeket is róluk. Bizony felirataik hosszú ideig várakoztak arra, hogy elővegyem és lefordítsam őket.

A megfejtéseket ha nem indokolt nem vezetem le részleteiben, hanem mindjárt az egy és két-hangú gyökhangok betűsorát adom meg.

Az első gyűrű:

Ovális keretben láthatók az eléggé elnagyolt, sietősen poncolt rovás karakterek, fényképe az olvasásnak megfelelően állítva.

Lásd... meglepetésre visszaköszön a Székesfehérvár–Maros-hegyi gyűrű 7. karaktere, ahol is a vésnök „e/o-k-ból csinált k” rovásjelet létrehozva az (E/O-²K-N) ligatúrát. Belsejében még egy X²D és \ SZ betű is látható.

Betűsora:

(E/O-²K-²D-SZ-N),

Hangzósítva:

É/K Di/SZe Nö

Olvasata:

Ék dísze nő!

Vagyis a gyűrű dísze nem az ami rá van vésve, hanem az aki viseli! Micsoda költői szárnyalás...

A második gyűrű:

Szintén ovális keretbe foglalt, poncolással készítették a rováskarakterek ábráját. Értelmezhető, vízszintesen soronként jobbról olvasva és balra írva. Fényképe az olvasatnak megfelelően:

✘

1. sor	ʎ ² L	∴	∨ ^(2V-SZ)
2. sor	† ² D	∴	– ¹ R
3. sor	λ (SZ- ¹ T)	∴	⟨r\ e/o\ ~ (r- E/O)

Összevont betűsoruk hangzósítva:
Ve/SZö : eL // uR : üD // ör/E : éSZ iT

Kiolvasva: **Vesző el úr, üdőre(időre) élsz itt!**

Vagyis vesző el (meghalsz), csak egy ideig élsz itt! A középső sort v ö. a deszki gyűrű 5. (>¹r-²d) jelével, most jelöletlenül (¹R-²D).

A Cz-F alapján:⁵ ÜD (2) Közlebbi gyöke a régies és tájdivatos üdő szónak; szokottabban idő.

Olvasható a felirat két különálló függőleges oszlopként felülről-lefelé is:

A jobb oldali rész kiterítve:	✘	Hasonlóan a baloldali rész:
(² V-SZ) / ¹ R / (N ³ -r)	∴	² T / ² D / (SZ- ¹ R- ¹ T)
	∴	Vi/SZa Rá ur Ne : Te/D SZo/Ri/T

Mai nyelvünk szerint:

Vissza rá úr ne tedd, szorít!

Vagyis az elhunyra a gyűrűt már ne tedd vissza, mert eddig is szorította!

*

A harmadik gyűrű:

Világos zöld színű patinán földnyomok. A rovás vésetek egy vonalban az ovális keretben, fényképe beállítva. Karakterei 2–4–5 tagúak. Jobbról az \ + ʒ (¹M-SZ), a rövid vonalú SZ alul az ¹M-hez illesztve. Középen az eltérő szárhosszú 'X' véset a / + \ + x + v (²V-²D-²S-¹R). Balján felülről-lefelé az > + / (¹R-L); alatta hozzá illesztve az > + ʎ + \ (SZ-²T-¹D) ligatúra. (Látszik köztük egy kicsi vonalka vagy ív, nem értelmezem, kipattanás is lehet.) Betűsora:

(¹M-SZ) (²V-²D-²S-¹R) (¹R-L) (SZ-²T-¹D)

Hangzósítva: Má SZi/Ve/D Si/Ri Ro/La SZo/T aD

Azaz: **Már szíved síri, róla(d) szót ad!**

Meghaltál, ez a gyűrű szót ad rólad, rád emlékeztet!

*

A negyedik gyűrű:

Vékonyabb és a vastagabb (mélyebb) árkolású vonalas rováskarakterek egy deformált alakú keretben. A fénykép az olvasás irányának megfelelően állítva. A két vastagabb karakter kicsit ferdén áll, köztük vertikálisan egymás alatt a két vékonyabb jel.

A jobb oldalon a vésnök helyszűke miatt az összenyomott 0 (²m) jelet alul megnyitotta. Egyúttal érthetőbbé is tette az < + O (²M-N³) ligatúrát. A felső 'V' alakú karakter négy / + \ + / + V (²V-¹R-SZ-¹R) részből áll, a első -r- a v-é jobb oldalának folytatása lefelé, a második -r- a v-é belsejében. Alatta az \ SZ betű. A baloldali záró jel az / + 1 +) (N-¹J-¹R) összevonása, a -j- az n-vonalában, mellékjele az -r-. A kereszt alakú betűsört felül kell elkezdni:

(²V-¹R-SZ-¹R) (²M-N³) SZ (N-¹J-¹R)

hangzósítva:

Vi/Ra/SZ Rá/M Ne SZá/N/J uR, azaz **Virrassz rám, ne szánj úr!**

Nos ezt a gyűrűt csak nő viselhetette, mert felirata arra kéri urát kéri, hogy holta után virrasszon sírjánál.

*

Az ötödik gyűrű:

Ennek a szintén ismeretlen eredetű szépen vésett háromsoros ezüst gyűrűnek a fényképét (a Tudós Virtus? Nick nevű hozzászóló tette közzé) 2020-ban vagy még előbb másolhattam le. (Sajnos már nem tudtam visszakeresni.)

Az akkori hevenyészett megfejtésemet most korrigálva az alábbiak szerint adom meg:

Legfelül: a két párhuzamos vonalvéset az elfektetett *ómagyar* // (gy) jelet jelenti, azaz az $r\backslash gy \sim (r-GY)$ kapcsolatot. Az alsó vonalon viszont halványan látszik egy $\uparrow$ (i) vagy $\uparrow$ (²d) jelszerű mellékvonal, amit feloldhatunk $(r\backslash gy-^2d^3 \sim (r-GY-^2D^3)$ ligatúraként is.

A 2. rovássor:

Jobb-kezdő jel megegyezik a *II. ladánybenei gyűrű* 11. (SZ-¹V-¹R) ligatúrájával, ezt követi az SZ. Az utána lévő karaktert vö. a 6. deszki felirat 4. S-ben K jelével, de most az $\wedge$ (²s) jobb oldalához az $\square$ (²r) illeszkedik, mint az (²S-²R) összevonása. A sor utolsó jele az (¹R³) vagy (¹R³-¹K³) ligatúra. Az alatta látszó elnyújtott pontszerű jel is a felirat része lehet, mint a rövid vonalás ¹R, vagy a fekvő $r\backslash^2M \sim (r-^2M)$. Kérdés, hogy az utolsó jel után következik-e, vagy az alatta lévő (sz) jelet előzi felülről, esetleg mindkettőhöz köthető?

A 3. rovássor:

Az első három rovásbetű az ²S, ²M és N, de a középső lehet a rejtett (²M-E/O) ligatúra is. A sorban negyediket vö. a deszki gyűrű 7. jelével, most vízszintesre fektetve: $/p^3/sz = r \sim (P^3-r)$, de ligatúraként az (¹R-O/U-SZ) is bejöhethet, az r-vonala előrébb áll. Követi a rövid vonalú SZ. A sort az $^1 + \dot{1}$ (i-sz) $\sim$ (I-SZ) vagy az sz-tetejű (O/U-SZ) karakter zárja (ennyi fért ki).

A két lehetséges betűsor balról-jobbra:

(r-GY) (SZ-¹V-¹R) SZ (²S-²R) ¹R³ (r-²M) ²S (²M-E/O) N (P³-r) ¹R SZ (O/U-SZ)
 (r-GY-²D³) (SZ-¹V-¹R) SZ (²S-²R) (¹R³-¹K³) (r-²M) ²S ²M N (¹R-O/U-SZ) ¹R SZ (I-SZ)

Az egy és két-tagú egy-szótagú gyökhangok hangzósítva:

ér GYá/SZ Vi/Ra/SZ Sö/Re uR ráM iS iM/E Nö Po/rá/Ra iSZ/O oSZ
 ir/iGY/eD SZa/Vá/Ra üSZ Sö/Re Ká/R és Mi/Nö áR/U/SZ iR/uSZ I/SZo

Mai nyelvünk szerint:

**ÉR gyász, virrassz sörrel úR Rám is, íme nő porára iszol, ossz!
 Irigyed szavára ülsz sörrel kár, és minő/midőN árulsz irulsz, iszol?**

A Cz-F-ből: ÍME (ím-e) közelségre mutató vagy figyelmeztető szó. MINŐ (mi-nemő) mn. Gyöke a mi, a nő pedig össze van húzva a ne-mű v. ne-mő szóból. A **minő** helyett jobban megfelelne a **midőN**.

Úgy gondolom ennek a temetési gyűrűnek a felirata sem szorul magyarázatra.

Kaposvár 2024. 08. 06.

Delibeli József
 okl. építőmérnök
 magán kutató

A rovásjelek jelölésére felhasználtam dr. Hosszú Gábor székely–magyar, Kárpát-medencei és kazár rovás karakter készletét. Letöltve a Rovásírás Honlapról 2009. októberben.

A Csallánytól vagy mástól idézett részek lábjegyzete álló (...) jelben, az előző írásomé dőlt (...) zárójelben. Az idézet régies részét (szükség szerint) mai helyesírással írom.

Írásom elsősorban ismeret terjesztés.